

10ο Μάθημα

Εφαρμογή καλών πρακτικών
στη διδασκαλία

Καλή πρακτική (best practice)

Καλή πρακτική στη εκπαίδευση

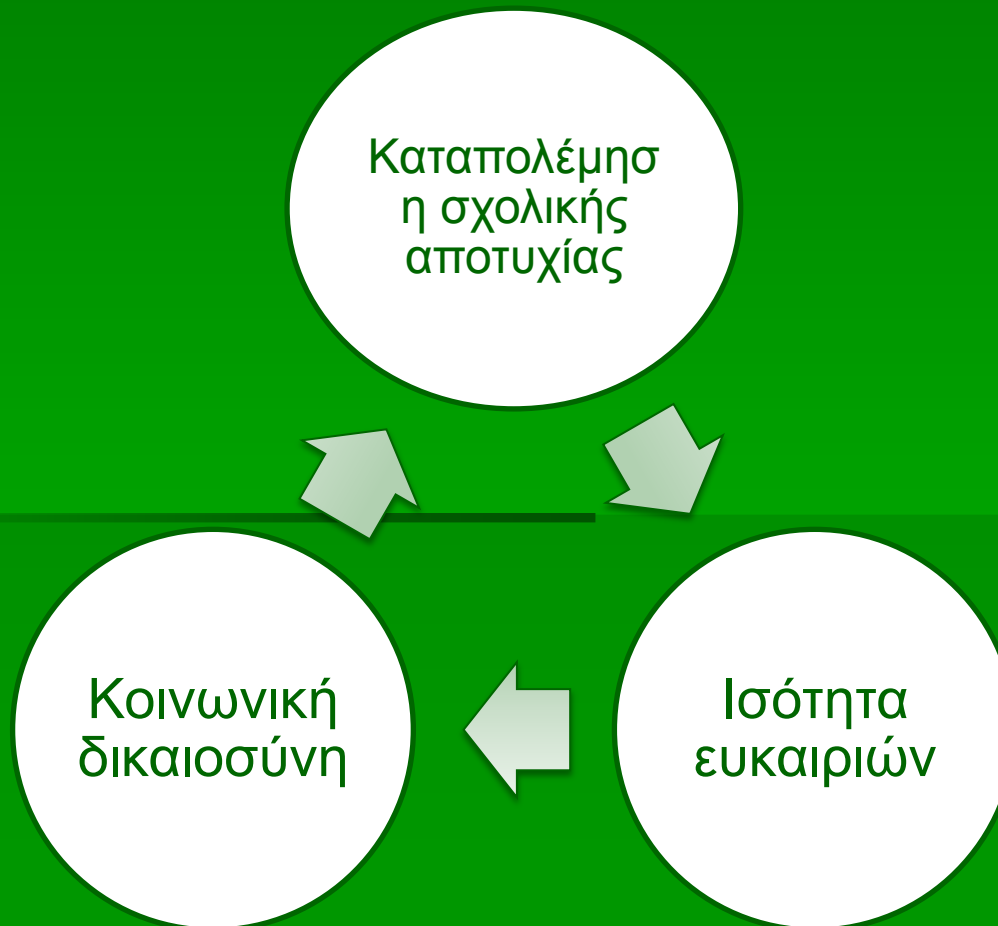

Δράση που δίνει ευκαιρίες
σε *όλους* τους μαθητές
να βελτιώσουν την απόδοσή
τους

Καλή πρακτική στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες

Εύρεση ισχυρών
κατευθύνσεων,
στρατηγικών και πρωτοβουλιών
που δημιουργούν προοπτικές

Καλή πρακτική στη Διαπολιτισμική Διδακτική και Αγωγή

Προϋποθέσεις αναγνώρισης καλής πρακτικής

Επαγγελματική εμπειρία

Εμπειρική απόδειξη

Θεωρητική βάση των καλών πρακτικών

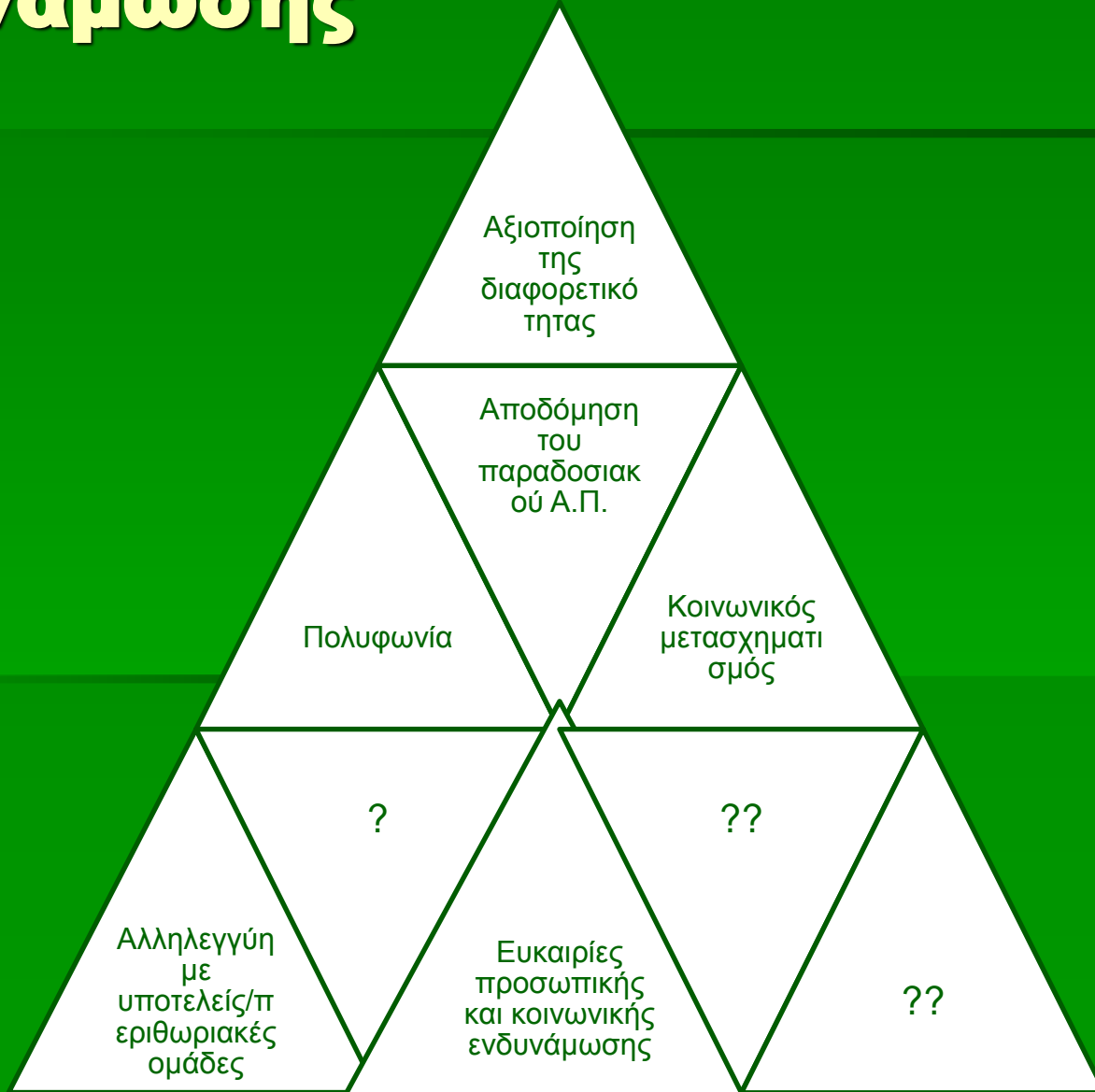
Το σχολείο αποτελεί μοχλό

για χειραφέτηση

και

για κοινωνικό
μετασχηματισμό

Προϋποθέσεις ατομικής και κοινωνικής ενδυνάμωσης

Χαρακτηριστικά καλών πρακτικών

1. Η αντίληψη ότι υπάρχουν περιθώρια για δράση σε επίπεδο σχολείου και εκπαιδευτικού συστήματος
2. Μία στιβαρή ηγεσία έτοιμη να αναλάβει πρωτοβουλίες για καλές πρακτικές και αριστεία
3. Μία φιλοσοφία που να δίνει προτεραιότητα στις ανάγκες των μαθητών
4. Ενιαία προσέγγιση για την ανάπτυξη προγραμμάτων υποστήριξης των μαθητών
5. Η παρουσία παρεμβάσεων και υψηλών προσδοκιών για τις επιδόσεις των μαθητών
6. Προσανατολισμός για αλλαγή στο υπάρχον σχολικό σύστημα
7. Κοινωνικο-πολιτικό κλίμα που στηρίζει την ανάπτυξη και την αλλαγή
8. Υποστήριξη από την πολιτεία
9. Δεσμοί συνεργασίας με την τοπική κοινωνία
10. Εκπαιδευτικό προσωπικό με επαγγελματική επάρκεια και εμπειρία

11. Ευπλοκή της οικονομίας για την αντιμετώπιση λύσεων

Καλές πρακτικές στη διαπολιτισμική αγωγή

Βασικές αρχές:

- υψηλές προδιαγραφές και προσδοκίες από όλους τους μαθητές
- διαφοροποιημένες συνθήκες διδασκαλίας και μάθησης·
- στιβαρή ηγεσία εστιασμένη στην ενίσχυση των ικανοτήτων, της γνώσης και των κινήτρων των εκπαιδευτικών για τη βελτίωση της επίδοσης όλων των μαθητών·
- εμπλοκή των μαθητών σε διαδικασίες υποστηρικτικής και προσωπικής μάθησης·
- εμπλοκή των γονέων και της τοπικής κοινότητας· κατανόηση και υποστήριξη ακαδημαϊκών, κοινωνικών και προσωπικών στόχων με γνώμονα την πρόοδο όλων των μαθητών·
- παρακολούθηση, επίδειξη ευθύνης και αξιολογικές διαδικασίες με έγκυρες και αξιόπιστες μεθόδους προσανατολισμένες στην πρόοδο και τις ανάγκες των μαθητών·
- ευέλικτες δομές στο σχολείο για τη μέγιστη αξιοποίηση του εκπαιδευτικού χρόνου·
- επίδειξη φροντίδας για τους μαθητές, το προσωπικό και την ευρύτερη σχολική κοινότητα (SERC, 2011).

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στις καλές πρακτικές

Πολιτική
διαύγεια
(political clarity,
Freire 2006)

Επίγνωση των
πρακτικών που
εφαρμόζονται
στη διδασκαλία

Επαγγελματικές
δεξιότητες

Αναστοχασμός
(reflection,
Schon 1983)

Στρατηγικές εφαρμογής καλών πρακτικών

- ✓ διαφοροποίηση της διδασκαλίας
- ✓ χρήση πολυτροπικών κειμένων
- ✓ αφήγηση ιστοριών
- ✓ χρήση αυθεντικών κειμένων
- ✓ χρήση δίγλωσσων κειμένων
- ✓ ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
- ✓ σχέδια συνεργατικής έρευνας (project)
- ✓ διαθεματικές προσεγγίσεις
- ✓ ερευνητική-ανακαλυπτική μέθοδος
- ✓ παιχνίδια ρόλων
- ✓ προσομοιώσεις
- ✓ προκαταβολικοί οργανωτές
- ✓ βραχύχρονες ομαδοποιήσεις
- ✓ βιωματική μάθηση
- ✓ διδασκαλία με χρήση ΤΠΕ
- ✓ αξιοποίηση της δημιουργικής σκέψης
- ✓ καταϊγισμός ιδεών (ιδεοθύελλα)
- ✓ αξιοποίηση κειμένων με αντιρατσιστικό περιεχόμενο
- ✓ εμπλοκή των γονέων στη διδακτική διαδικασία

Ένα παράδειγμα καλής πρακτικής

Η εφαρμογή
μιας *πρότασης διδακτικής
παρέμβασης*

με τη

διδακτική αξιοποίηση της εικόνας

Στόχοι της παρέμβασης

Ενδυνάμωση της γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών:

- Κατανόηση πολυτροπικών κειμένων
- Διαμόρφωση κριτικής στάσης
- Ανάδειξη πολιτισμικού κεφαλαίου
- Δημιουργία ανοιχτού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος
- Λόγος για δικαιοσύνη και ανθρώπινα δικαιώματα

Θεωρητικές βάσεις της παρέμβασης:

- Θεωρία πολυτροπικότητας του Kress (1996)
- Κοινωνική σημειωτική του Van Leeuwen (1999)
- Κοινωνιογλωσσολογική θεωρία του Bernstein (1990)

Η εικόνα ως μέσο αναπαράστασης της κοινωνικής εμπειρίας

- Συμπληρώνει και επεκτείνει το γλωσσικό κώδικα
- Προσελκύει το ενδιαφέρον
- Καλλιεργεί την παρατηρητικότητα, την ευαισθησία, τη φαντασία και την αισθητική
- Οξύνει την οπτική αντίληψη
- Αναπτύσσει την ενσυναίσθηση
- Δίνει αφορμές για αφηγήσεις
- Βελτιώνει την επικοινωνία
- Βοηθά στην πρόσληψη και αποκωδικοποίηση της πραγματικότητας

Τάξη εφαρμογής: Γ' Γυμνασίου (2 φιλόλογοι)

Χαρακτηριστικά μαθητών:

- Μικτή πολιτισμική προέλευση
- Χαμηλές σχολικές επιδόσεις
- Μειωμένη συμμετοχή στο μάθημα

Μέθοδοι ερευνητικής προσέγγισης

- Συμμετοχική παρατήρηση
- Ανάλυση περιεχομένου
- Ανάλυση λόγου
- Ερευνητικά εργαλεία:
 - Προφορικές και γραπτές εργασίες των μαθητών
 - Σημειώσεις της καθηγήτριας (ημερολόγιο)

Διδακτικές πρακτικές

- ερευνητική μέθοδος
- κατευθυνόμενος διάλογος
- ιδεοθύελλα
- παιχνίδι ρόλων

Διδακτικά εργαλεία

- Δύο αφίσες με θέμα: μετανάστευση, ξενοφοβία, ρατσισμός
 - Εικ. 1 & 2: Ύψατη Αρμοστεία του ΟΗΕ
 - Εικ. 3: Γραμματεία Νέας Γενιάς του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Τέσσερα Στάδια:

- Α. Επίδειξη Εικ. 1 (χωρίς γραπτά μηνύματα): ανάδυση αναπαραστάσεων των μαθητών
- Β. Επίδειξη Εικ. 2 (με γραπτά μηνύματα): προφορικός σχολιασμός της εικόνας
- Γ. Ιδεοθύελλα και παιχνίδι ρόλων
- Δ. Επίδειξη Εικ. 3: Γραπτές αναφορές των μαθητών.

Εικ. 1

**He would
if he could.**

Εικ. 2

Υπάρχει μόνο μία επικίνδυνη
μειονότητα: **οι ρατσιστές**

όλοι	διαφορετικοί
όλοι	ίσοι

Εικ. 3

*«Αυτά τα μάτια που βλέπουμε στην εικόνα
μιλούν. Τι λένε;»*

Αποτελέσματα

Αναφορές ιδεοθύελλας:

- «στεναχώρια», «μοναξιά», «πίκρα»
- «μπορεί κάποια στιγμή να βρεθούμε στην ίδια θέση»
- «μπορεί να μας φερθούν με τον ίδιο τρόπο»

Αναφορές παιχνιδιού ρόλων (εικ 1 & 2):

α) – Έρχονται οι πρόσφυγες και παίρνουν τις δουλειές των Ελλήνων.

β) – Μα πρέπει να βοηθήσουμε την οικογένειά μας, τα παιδιά μας.

γ) – Πάνε πίσω στη χώρα σου.

– Θέλω να καλυτερεύσουν οι συνθήκες της ζωής μου, να θεωρούμαι ίσος, να έχω δικαιώματα και ελευθερία.

δ) – Κάποιοι σαν εσάς μας χαλάτε τη χώρα.

– Δεν είναι σίγουρο ποιος τη χαλάει, μπορεί εσείς με τη συμπεριφορά σας.

Αναφορές μαθητών για την Εικ. 3

- **Με τα μάτια του ρατσιστή:**
 - «Νιώθω μίσος για ανθρώπους διαφορετικούς από εμένα»
 - «Με αηδιάζει ένας άνθρωπος με διαφορετικό χρώμα και εθνικότητα, με διαφορετική θρησκεία»
- **Με τα μάτια του θύματος ρατσισμού:**
 - «Νιώθω οργή για αυτούς που με κρίνουν αρνητικά για την καταγωγή μου»
 - «Γιατί μας κάνετε να φοβόμαστε για το αύριό μας;»
- **Έννοιες ανωτερότητας και κατωτερότητας**
 - «Είναι ένας άνθρωπος που τα μάτια του λένε πως νιώθει ανώτερος από τους πρόσφυγες-μετανάστες»
- **Αιτίες ρατσιστικών αντιλήψεων**
 - «Μας κλέβετε τις δουλειές. Εσείς είστε άθεοι»
- **Θέματα περιθωριοποίησης, ψυχολογικής βίας, διακρίσεων.**

Συμπεράσματα

Διαπολιτισμική
διδασκτική

Εικονιστικός
γραμματισμός

Συμπεράσματα

Οι μαθητές:

- Αντιλήφθηκαν το ρατσισμό
- «Βρήκαν τις λέξεις» για να εκφραστούν και να επικοινωνήσουν
- Ενεπλάκησαν ενεργά
- Ανέδειξαν το πολιτισμικό και γλωσσικό τους κεφάλαιο

Προτάσεις

⇒Συστηματική χρήση πολυτροπικών κειμένων για ενεργοποίηση των «σιωπηλών» μαθητών

⇒Εμπλοκή του εκπαιδευτικού σε διαδικασίες αναστοχασμού (reflection: Schon, 1987)